

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ремінський М. М., студент гр. УС-71, Національний технічний університет України „Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, reminskyj1@gmail.com

Інновації є найважливішою складовою забезпечення конкурентоспроможності як конкретного підприємства на відкритому ринку так і держави в цілому на макроекономічній арені, адже нові технології дозволяють виготовляти продукцію та надавати послуги, що значно кращі по технічним та якісним характеристикам. Інновації в процесі виробництва виступають не лише потенційною можливістю покращення одержаного продукту, а й за часту зменшують його вартість та час, що необхідний на його виготовлення. Тема є дуже актуальною сьогодні, адже наша країна стоїть на порозі великих економічних, соціальних, політичних та інших змін затвердивши в Конституції Євроінтеграційний вектор розвитку, що в кінцевому плані має інтегрувати українську економіку в високотехнологічну економічну систему Європейського союзу. Однією з основних перешкод щодо інноваційного зростання є високий рівень еміграції українських наукових кадрів, що бере початки з 1991р. Це створило кризу висококваліфікованих спеціалістів, що в послідовності загальмувало проведення, та створення інноваційних розробок.

Таблиця 1. Зміна чисельності науковців в Україні за період 1990-2017 рр.

Рік	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2017
Кількість науковців	313079	207436	134413	107447	100245	89564	69404	59392

Джерело: складено за даними [1]

У 1990 році в Українській РСР було сконцентровано 6,5 % світового наукового потенціалу при частці світового населення в 0,1 %. На 1 тисячу осіб, у Республіці Україна було 11 науковців, які працювали у науково-технічній сфері. Кількість науковців у 2017 році зменшилася у 5,27 рази відносно кількості 1990 року. Протягом усього періоду було зафіксовано лише зменшення кількості наукових кадрів, при тому що у розвинутих країнах їх кількість зростає на 2-3% [2]. Ця причина є основною проблемою погіршення якості та кількості інноваційних розробок.

Таблиця 2. Динаміка кількості патентних грантів резидентів України та Німеччини за період 2009-2017 рр.

Рік		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість патентів	Україна	2394	2034	1902	1557	1744	1701	1516	1277	1224
	Німеччина	21668	22183	21789	21485	23209	23714	24530	29522	29353

Джерело: складено за даними [3]

Аналізуючи інформацію подану у таблицях 1 та 2, доходимо висновків, що зменшення кількості наукових працівників, через вимушену еміграцію за кордон, яку спровокували ряд соціально-політичних та економічних факторів, негативно вплинуло на кількість винаходів та інновацій науковцями та науковими організаціями нашої країни. Для порівняння, у Німеччині кількість патентів у 2009 році перевищувала в 9 разів число вітчизняних винаходів та доробок, а в 2017 уже майже у 24 рази, при тому що кількість населення Німеччини є лише удвічі більшим ніж в Україні. Другою важливою проблемою, яка є однією з першопричин гальмування розробки інновацій, та масової еміграції є недостатнє державне фінансування. Так, у 2017 р. фінансування досліджень і розробок склало лише 0,62 % ВВП, а з державного бюджету — тільки 0,21 % ВВП. Це у багато разів менше, ніж у розвинутих країнах (від 1,7 % у Канаді до 4,7 % у Південній Кореї) [4]. Через брак коштів на розробки інноваційних, за часту стратегічних винаходів та технологій були неодноразово припиненні. Це негативно вплинуло на технологічне забезпечення вітчизняних підприємств, які не можуть конкурувати із європейськими та американськими підприємствами без певних торгових, товарних та цінових обмежень останніх, навіть на внутрішньому вітчизняному ринку. Погане фінансування, чи його відсутність, наукових проєктів призводить до скорочення інвестицій в галузі українського господарства, що в свою чергу гальмує нормальний сталий еволюційний процес, як технологій, так і випущеної продукції.

Дуже важливим питанням вітчизняного інноваційного ринку, є відсутність реалізації інновацій. Ця проблема створена необґрунтованою політикою фінансово-кредитної системи держави, через яку страждає найперше малий та середній бізнес. Нову технологію велика кількість підприємств не може реалізувати через недостачу грошових ресурсів наявних у підприємств. Одним з небагатьох можливих джерел додаткових ресурсів виступають комерційні банки, які в одному випадку не бажають фінансувати малий та середній бізнес через високий ризик його збитку, в іншому ставлять високі ставки на користування кредитом, що в свою чергу робить бізнес банківським заручником. Так, за даними сайту Bankchart у грудні 2018 р. середня ефективна ставка складала 22,05%. По окремих банкам вона коливається від 18,7% (Ukrsibbank – строковий кредит на поповнення обігових коштів), 19,95% (Укргазбанк – програма розвитку бізнесу підприємців сільської місцевості, фінансова підтримка інвестиційних проєктів) до 27,78% (БТА Банк – на розвиток бізнесу) [5].

Тобто в такій ситуації банк перестає виконувати частину основних функцій банківської системи, яка полягає у кредитуванні, та інвестуванні. Розробка, яка не знайшла застосування на внутрішньому ринку за часту продається за кордон, або залишається збитковим проектом.

Отже, через недостатнє фінансування наукових організацій та безпосередньо наукових проектів, через помилки проведення грошово-кредитної політики, держава гальмує науково-технічний розвиток країни, ускладнюючи як процес розробки, так і процес застосування новинок.

Важливою проблемою, що заважає науково-технічному розвитку держави є недосконала законодавча складова. Недосконалість податкового законодавства, негативно впливають в першу чергу на формування та стійкість бізнесу, ослаблюють його позиції на ринку. Найбільше ця проблема стосується малого та середнього бізнесу, який є основним «двигуном» економіки, основним виробником ВВП, та найбільшим роботодавцем держави. Високе загальне податкове навантаження робить неабиякі перепони для розширення виробництва та застосування сучасних технологій, тим самим послаблює конкурентоспроможність товарів на ринку. Згідно з рейтингом Paying Taxes 2018, загальне податкове навантаження в Україні у 2018 р. - 37,8%. Середньосвітовий показник податкового навантаження станом на 2018 р. становить 39,6% [6]. Відсутність залучення «дешевих» банківських коштів для розвитку та розширення, відносно високе податкове навантаження змушує віддавати левову частку прибутку державі, замість того, щоб модернізувати, та розширити бізнес-діяльність. Внаслідок ситуації яка склалася, Україна є технологічно відсталою країною, і цьому сприяють взаємодія вищезгаданих факторів.

Таблиця 3. Основні показники технологічної готовності економіки України

Інституції	Позиції України в рейтингу серед країн світу		
	2015-2016 (140 країн)	2016-2017 (138 країн)	2017-2018 (137 країн)
Технологічні запозичення	86	85	81
Наявність новітніх технологій	96	93	107
Освоєння технологій на рівні фірм	100	74	84
Прямі зовнішні інвестиції та передача технологій	117	115	118
Використання інформаційних технологій	80	78	74

Джерело: складено за даними [7]

Безумовно, одним з визначальних факторів, що негативно впливає на інвестиційну діяльність та, зокрема, на вкладення інвестицій у інноваційні розробки, є високий ступінь ризику на невизначеності, що притаманний українській економіці загалом [8]. Проте вважаємо, що дотримання Стратегії інноваційного розвитку України дозволить вирішити це питання.

Таким чином, вважаємо, що що попри проголошений курс Євроінтеграційного вектору розвитку наша держава продовжує втрачати стратегічно важливі економічні позиції, тим самим змушена «відмовлятися» від масштабної ринкової боротьби з сильними технологічно розвиненими державами. Головними причинами, що змусили нашу державу технологічно були: високий вплив інтелектуальної еліти країни за кордон, через ряд соціально-економічних, політичних та інших чинників, що не давали змоги забезпечити гідні умови праці та життєдіяльності; недостатнє фінансування наукових організацій, та їх проектів, що спричинило гальмування процесу розробки інновацій; недосконалість роботи банківського сектору, та податкового законодавства, які гальмують процес технологічного розвитку бізнесу. Вирішення зазначених проблем дозволить підвищити рівень інвестиційно-інноваційної активності нашої країни та позитивно позначиться на її економічному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Петрина, М. Базові умови створення інноваційної моделі розвитку економіки України [Текст] / М. Петрина // Економіка України. — 2006. — № 8. — С. 35—40.
3. Statistical Country Profiles [Електронний ресурс] // WIPO. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>.
4. Яковлев А. І. аналіз стану інноваційної діяльності в Україні та шляхи його поліпшення [електронний ресурс] / А. І. Яковлев // Національний Технічний Університет «Харківський Політехнічний Інститут»,.. — 2018. — режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/142115/02-yakovlev.pdf?sequence=1>.
5. Кредити на розвиток бізнесу в банках України [Електронний ресурс] // Bankchart. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.bankchart.com.ua/business/credit>
6. Paying Taxes. — 2018 [Електронний ресурс] // The World Bank / DOINGBUSINESS. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2019/explorer-tool.html?WT.mc_id=CT13-PL1300-DM2-TR2-LS1-ND30-TTA4-CN_payingtaxes-2019-data-explorer-button.
7. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності [Електронний ресурс] // Економічний дискусійний клуб. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://bit.ly/2OnXiSd>.
8. Skorobogatova N. Macroeconomic instability: its causes and consequences for the economy of Ukraine // EASTERN JOURNAL OF EUROPEAN STUDIES. — Volume 7, Issue 1, June 2016. — P. 63–80. [Електронне джерело]. — Режим доступу: http://ejes.uaic.ro/articles/EJES2016_0701_SKO.pdf